

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

29 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)
SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)
SSN Dariusz Zawistowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 29 października 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 30 września 2020 r., I ACa 661/18,
w sprawie z powództwa P.B. i L.B.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie,

oddala skargę kasacyjną.

Agnieszka Piotrowska

Dariusz Dończyk

Dariusz Zawistowski

(A.D.)

UZASADNIENIE

Powodowie P.B. i L.B. wniesli o ustalenie, że umowa o kredyt konsolidacyjny zawarta 30 września 2000 r przez powodów z Bank w G. (poprzednikiem prawnym pozwanego Banku w W., dalej Bank) jest nieważna, ewentualnie o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 19 087, 80 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania.

Wyrokiem z 18 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił powództwo. Ustalił, że powodowie jako konsumenci zawarli 30 września 2009 r z Bank w G. (poprzednikiem prawnym pozwanego Banku) bliżej opisaną umowę kredytu konsolidacyjnego, której przedmiotem było udzielenie kredytu w kwocie 39 406,87 franków szwajcarskich (CHF), ale nie więcej niż 107 100 PLN, z przeznaczeniem na spłatę kredytu hipotecznego udzielonego przez [...] na cel mieszkaniowy i inny dowolny cel. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy opisał szczegółowo postanowienia umowy zawarte w Części Szczególnej Umowy (CSU) oraz w Części Ogólnej Umowy (COU). Zgodnie z zawartymi w nich postanowieniami kredyt konsolidacyjny [...] jest udzielony w złotych, kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 39 406,87 CHF, wypłata kredytu miała nastąpić w dwóch transzach w określonych kwotach w złotych polskich na zasadach określonych w COU, zasady spłaty kredytu określone są w COU, w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, kwota kredytu w złotych zostanie określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt jest denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych, spłata rat kredytu wyrażonych w CHF następuje w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, przy czym do przeliczeń wysokości rat kapitałowo odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych, a kwota ta jest pobierana z rachunku klienta. Powodem wypłacono w dniu 5 października 2009 r. kwotę 56 213,44 zł stanowiącą równowartość 20 794,38 CHF oraz w dniu 20 października 2009 r. kwotę 49 566,92 zł stanowiącą równowartość 18 612,49 CHF. Powodowie

splacali kredyt w złotych; mieli możliwość spłaty kredytu w CHF, z której to możliwości skorzystali, zawierając z Bankiem porozumienie z 18 września 2012 r.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powodowie nie wykazali interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu, ze względu na przysługiwanie im powództwa o świadczenie, zapewniającego ochronę ich praw i interesów, co prowadziło do oddalenia powództwa głównego. Odnosząc się natomiast do roszczenia ewentualnego o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 19 087,80 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie z tytułu nadpłaconych rat kredytu w związku z zarzutem powodów co do niedozwolonego charakteru przytoczonych przez nich postanowień umowy, Sąd pierwszej instancji podniósł, że powodowie kwestionowali klauzule, dotyczące zasad przeliczania wypłaconej im kwoty kredytu i spłacanych przez nich rat z CHF na złote przy zastosowaniu kursów kupna i sprzedaży CHF ustalanych przez pozwany Bank w jego Tabeli kursów walut obcych. Tymczasem na podstawie przedmiotowej umowy kredytu denominowanego, a nie indeksowanego, Bank oddał do dyspozycji powodów kwotę 39.406.87 CHF, którą powodowie mogli spłacać bezpośrednio w CHF, a zatem bez zastosowania tych klauzul i kursów pozwanego z Tabeli. Kwestionowane przez powodów postanowienia umowne dotyczyły ponadto głównych świadczeń stron i zostały, zdaniem Sądu, jednoznacznie sformułowane, co wyłącza ich kontrolę pod kątem abuzywności. Zostały one indywidualnie uzgodnione z powodami, którzy dobrowolnie i świadomie wybrali rodzaj kredytu, warunki jego udzielenia oraz zasady jego spłaty. Sąd podniósł dalej, że przedmiotowy kredyt był korzystniej oprocentowany (według stawki LIBOR) niż kredyt złotowy (według stawki WIBOR), zaś ustalane przez Bank w jego Tabeli kursów walut obcych kursy sprzedaży i kupna CHF nie odbiegały w istotny sposób od kursów ustalanych przez Narodowy Bank Polski (NBP). Z tych przyczyn Sąd pierwszej instancji oddalił także powództwo ewentualne o zasądzenie, nie dopatrując się podstaw do przyjęcia nieważności umowy kredytu.

Po rozpoznaniu apelacji powodów, Sąd Apelacyjny w Białymstoku zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uwzględnił powództwo o ustalenie nieważności umowy. Podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, ale dokonał ich odmiennej oceny prawnej, uznając, że powodowie wykazali interes prawny w żądaniu ustalenia

nieważności umowy kredytu, a nadto wykazali, że przytoczone przez nich klauzule abuzywne mają, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, charakter abuzywny, nie ma możliwości ich zastąpienia innymi normami dyspozytywnymi, co prowadzi do upadku (stwierdzenia nieważności) umowy. W uzasadnieniu zaskarżonego kasacyjnie wyroku Sąd drugiej instancji przedstawił obszernie wywody prawne, uzasadniające wydanie orzeczenia reformatoryjnego z przytoczeniem orzecznictwa Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE).

W skardze kasacyjnej pozwany Bank zarzucił naruszenie art.328 § 2 k.p.c. w zw. z art.391 § 1 k.p.c., art. 382 oraz art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 189 k.p.c., art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (akt. tekst jedn. Dz. U z 2024 r., poz.1646, dalej „pr. bank.”), art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank, naruszenie art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c. w zw. z art. 354 k.c. i art. 385 § 2 k.c., naruszenie art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c., art. 385¹ § 1 k.c., art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank. w zw. z art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c. oraz naruszenie art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c.

Formułując te zarzuty, pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie są uzasadnione zarzuty procesowe skargi kasacyjnej, albowiem Sąd drugiej instancji uwzględnił materiał zgromadzony w sprawie, umotywował w sposób obszerny i jasny własne stanowisko, zaś uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera mankamentów uniemożliwiających Sądowi Najwyższemu przeprowadzenie kontroli kasacyjnej w granicach podstaw i wniosków skargi.

Nie jest zasadny zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. w sposób wskazany w skardze kasacyjnej, albowiem, w świetle ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, możliwość dochodzenia roszczenia o zwrot zapłaconych rat kredytu nie eliminuje interesu prawnego kredytobiorcy w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego w związku z nieważnością umowy kredytu. Interes prawny - o którym mowa w art. 189 k.p.c. - należy postrzegać elastycznie, z uwzględnieniem celowościowej wykładni tego pojęcia, szeroko pojmowanego dostępu do sądów oraz konkretnych okoliczności sprawy. Powód zachowuje interes prawny w zgłoszeniu powództwa o ustalenie nieistnienia (nieważności) stosunku prawnego, jeżeli mimo przysługującego mu powództwa o świadczenie na podstawie spornego stosunku prawnego ze stosunku tego wynikają inne, dalej idące skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o zapłatę nie jest możliwe lub aktualne. W takich stanach faktycznych jedynie powództwo o ustalenie nieistnienia tego stosunku prawnego - z uwzględnieniem procesowych skutków wyroku o ustalenie, w szczególności granic prawomocności materialnej - może w pełny sposób zaspokoić interes prawny powoda, zapobiec potencjalnym sporom między stronami na przyszłość, a zatem w definitywny sposób rozstrzygnąć niepewną sytuację prawną związaną ze spornym stosunkiem prawnym (zob. (zob.m.in. uzasadnienie uchwał Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1993 r., III CZP 171/93, OSNCp 1994, nr 7-8, poz. 149 i z 20 października 2015 r., III CZP 27/15, OSNC 2016, Nr 3, poz. 31, wyroki Sądu Najwyższego z 2 lipca 2015 r., V CSK 640/14; z 2 lutego 2006 r., II CK 395/05; z 25 lutego 2022 r., II CSKP 87/22; i z 23 kwietnia 2021 r., II CSK 9/21, a także postanowienie Sądu Najwyższego z 30 grudnia 2024 r., I CSK 3258/23).

W ramach materialnoprawnych podstaw skargi pozwany skoncentrował się na zagadnieniach szczegółowo rozważonych i rozstrzygniętych już w orzecznictwie Sądu Najwyższego i TSUE. Zostało w nim przesądzone, że klauzule kształtujące mechanizm indeksacji, zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej, ale także umowie kredytu denominowanego w walucie obcej (o taki kredyt chodzi w rozpatrywanej sprawie) określają główne świadczenia stron (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, Nr 2, poz. 20;

z 4 kwietnia 2019 r., I CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 21 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21 oraz z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22). Jeśli zostały wyrażone w sposób niejednoznaczny, podlegają kontroli pod kątem ich abuzywności. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i TSUE wyjaśniono, że wymaganie wyrażenia postanowienia umownego w sposób jednoznaczny, prostym i zrozumiałym językiem jest spełnione, gdy umowa przedstawia konsumentowi w sposób przejrzysty działanie mechanizmu waloryzacyjnego tak, aby konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne, związane z zaciągnięciem wieloletniego zobowiązania kredytowego, waloryzowanego kursem waluty obcej. Konsument powinien być jasno poinformowany przez bank, że, podpisując umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej lub kredytu denominowanego, ale wypłaconego kredytobiorcy w walucie krajowej i w tej walucie spłacanego, ponosi przez cały okres obowiązywania umowy nieograniczone niczym ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku silnej deprecjacji waluty krajowej (zob. wyroki TSUE z 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19; z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13 oraz z 20 września 2017 r., C-186/16, a także wyrok Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22). W wyroku z 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19 TSUE wyjaśnił, że wykładni art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13 należy dokonywać w ten sposób, że warunki umowny kredytu, które powodują skutek w postaci ponoszenia nieograniczonego ryzyka kursowego przez kredytobiorcę, mogą doprowadzić do powstania znaczącej nierównowagi wynikających z tej umowy kredytu praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta, jeśli przedsiębiorca nie mógłby racjonalnie oczekiwać, przestrzegając wymogu przejrzystości w stosunku do konsumenta, że ten konsument zaakceptowałby, w następstwie indywidualnych negocjacji, nieproporcjonalne ryzyko kursowe, które wynika z takich warunków. W uzasadnieniu wyroku z 27 listopada 2019 r. II CSK 483/18, Sąd Najwyższy podniósł, że nie jest wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane z zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od niego oświadczenia o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko.

Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności kredytodawcy w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. W takim stanie rzeczy przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne. Ochrona konsumenta może zostać zapewniona jedynie wtedy, gdy uwzględnione zostaną jego rzeczywiste i tym samym bieżące interesy, a nie interesy, jakie miał w okolicznościach istniejących w chwili zawarcia danej umowy.

Nie jest zasadny kasacyjny zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. przez wadliwe przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, iż zakwestionowane przez powodów postanowienia umowne są niedozwolone. Abuzywność tych klauzul została już przesądzona w orzecznictwie Sądu Najwyższego i TSUE, w którym wyjaśniono, że postanowienia umowy (regulaminu), określające zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu i spłacanych rat z waluty obcej na krajową i odwrotnie w każdym typie umowy (kredytu waloryzowanego kursem waluty i obcej oraz kredytu denominowanego), pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych, gdyż kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Sprzeczność z dobrymi obyczajami i naruszenie interesów konsumenta polega w tym przypadku na uzależnieniu wysokości świadczenia banku oraz wysokości świadczenia konsumenta od swobodnej decyzji banku. Zarówno przeliczenie kwoty kredytu na złotówki w chwili jego wypłaty, jak i przeliczenie odwrotne w chwili wymagalności poszczególnych spłacanych rat, służy bowiem określeniu wysokości świadczenia konsumenta. Takie postanowienia, które uprawniają bank do jednostronnego ustalenia kursów walut, są nietransparentne i pozostawiają pole do arbitralnego działania banku; obarczają przy tym kredytobiorcę nieprzewidywalnym i nieograniczonym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron. Są one niedopuszczalne, niezależnie od tego, czy swoboda banku w ustaleniu kursu waluty obcej jest pełna, czy też w jakiś sposób

ograniczona, np. w razie wprowadzenia możliwych maksymalnych odchyleń od kursu ustalanego z wykorzystaniem obiektywnych kryteriów, kursu ustalanego przez Narodowy Bank Polsk, i itp.(zob. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18 oraz z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, Nr 2, poz. 20).

Nie ulega wątpliwości, że abuzywne klauzule indeksacyjne są od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść kredytobiorcy, chyba że następczo udzieli on świadomej i wolnej zgody na te klauzule i w ten sposób przywróci ich skuteczność z mocą wsteczną (zob. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasada prawna – z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56). Bezsporne jest, że powodowie nie udzielili takiej zgody, lecz konsekwentnie domagali się ustalenia nieważności umowy (należałoby ściślej określić - nieistnienia stosunku prawnego kredytu wykreowanego przez tę umowę). Odnosząc się do tej kwestii nieważności umowy, stwierdzonej przez Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku, należy zaakcentować, że nie są trafne rozbudowane zarzuty kasacyjne koncentrujące się na negowaniu tej oceny przez odwoływanie się do uchybienia przepisom art. 56 k.c., art. 58 k.c., art. 65 k.c. art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank., art. 358 § 2 k.c. i art. 385 § 2 k.c.

W ugruntowanym już orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono także, że wyeliminowanie z łączącej strony umowy abuzywnych postanowień umownych rodzi konieczność dokonania oceny, po pierwsze czy jest dopuszczalne uzupełnienie przez Sąd powstałych w ten sposób luk przez zastosowanie przepisów dyspozytywnych lub dokonanie zabiegów interpretacyjnych, pozwalających na utrzymanie umowy w mocy czego domaga się skarżący), a po drugie przeprowadzenia oceny, czy w przypadku niedopuszczalności tego rodzaju zabiegów, umowa jest możliwa do utrzymania w pozostałym zakresie.

Co do pierwszego zagadnienia, w orzecznictwie Sądu Najwyższego, ukształtował się już ustabilizowany pogląd, że nie można dokonać wykładni umów kredytowych na podstawie art. 65 k.c. lub art. 56 k.c., po usunięciu z nich postanowień abuzywnych, w celu ustalenia zgodnego celu i zamiaru stron

co do sposobu ustalenia kursu CHF. Sprowadzałoby się to bowiem do modyfikacji treści klauzuli indeksacyjnej, prowadząc do zmiany jej rozumienia przez wprowadzenie odesłania do wartości rynkowej CHF. Dla rozstrzygnięcia o utrzymaniu umowy w mocy nieadekwatne jest odwoływanie się do hipotetycznej woli stron, groziłoby to bowiem ryzykiem dalszego pogorszenia sytuacji strony dotkniętej nadużyciem, gdyby strona, która narzuciła niedozwolone postanowienie umowne wywodziła, że nie zawarłaby umowy z jego pominięciem. Zgodnie z orzecznictwem TSUE, art. 5 i 6 Dyrektywy 93/13 z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej Dyrektywa 93/13) należy bowiem interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by sąd krajowy, który stwierdził nieuczciwy charakter postanowienia umowy, dokonał wykładni tego postanowienia w celu złagodzenia jego nieuczciwego charakteru, nawet jeśli taka wykładnia odpowiadałaby wspólnej woli stron. W konsekwencji art. 6 ust. 1 Dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego, dający sądowi możliwość uzupełnienia umowy przez zmianę treści tego postanowienia. Możliwość taka istniałaby tylko w przypadku, gdyby stwierdzenie nieważności niedozwolonego postanowienia umowy zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje (zob. wyroki TSUE z 18 listopada 2021 r. C - 212/20 oraz z 29 kwietnia 2021 r., C - 19/20). Nie jest także dopuszczalne użycie przepisów prawa krajowego, które mogłyby mieć zastosowanie do umowy, tylko odpowiednio lub przez analogię i które odzwierciedlają regułę obowiązującą w krajowym prawie zobowiązań (zob. wyrok TSUE z 16 marca 2023 r., C-6/22.). Takie rozwiązanie stałoby w sprzeczności z celami prewencyjnymi Dyrektywy w postaci zniechęcenia przedsiębiorców do wykorzystywania w zawieranych umowach nieuczciwych postanowień umownych (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 24 października 2018 r., II CSK 632/17 i z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18; postanowienia Sądu Najwyższego z 12 września 2023 r., I CSK 5858/22 i I CSK 5941/22, zob. także wyrok TSUE z 8 września 2022 r., C-80/21, C-81/21, C-82/21). W tym ostatnim orzeczeniu Trybunał stwierdził, że z przedłożonych mu materiałów sprawy nie wynika, by istniały przepisy prawa polskiego o charakterze dyspozytywnym, mogące zastąpić

niedozwolone postanowienia umowne, podkreślając niedopuszczalność sądowej modyfikacji treści postanowienia nieuczciwego w drodze wykładni sądowej. W orzecznictwie szeroko wypowiedziano się również o niemożności uzupełnienia luk wynikających z eliminacji niedozwolonych postanowień umownych przy wykorzystaniu art. 358 § 2 k.c., art. 41 pr. weksl. lub art. 24 ust. 3 ustawy o NBP w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 19 maja 2022 r., II CSKP 797/22; z 27 maja 2022 r., II CSKP 395/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1027/22, i z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zdecydowanie przeważa także pogląd, że niedopuszczalne jest przekształcenie kredytu powiązanego z walutą obcą w kredyt złotowy oprocentowany stawką LIBOR lub WIBOR. Wyeliminowanie bowiem ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu powiązanego z walutą obcą, byłoby równoznaczne z tak daleko idącą modyfikacją umowy, że umowę taką należałoby uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, co prowadzi do wniosku, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe co przemawia za jej całkowitą nieważnością (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC - ZD 2021, Nr 2, poz. 20; z 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22.; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22.; z 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22 i II CSKP 293/22.; z 27 maja 2022 r., II CSKP 395/22 i z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22). W ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje także pogląd, że nie jest możliwe - wbrew woli konsumenta - zastąpienie niedozwolonego postanowienia umownego odsyłającego do kursu waluty wynikającego z tabeli bankowej kredytodawcy, odwołaniem do kursu średniego ustalanego przez NBP lub kursu rynkowego waluty (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22.; wyroki Sądu Najwyższego z 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22; z 19 maja 2022 r., II CSKP 985/22; i z 20 maja 2022 r., II CSKP 403/22.). Tego rodzaju zabiegi zagrażałyby realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 Dyrektywy 93/13, prowadząc do wyeliminowania zniechęcającego skutku

wywieranego na przedsiębiorców przez zwykły brak stosowania takich warunków wobec konsumentów. Byliby oni w ten sposób zachęcani do stosowania nieuczciwych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały być one uznane za bezskuteczne, to umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, co pozostałoby bez wpływu na jej ważność i bez istotnego uszczerbku dla ich interesów (zob. wyroki TSUE z 14 czerwca 2012 r., C-618/10; z 30 kwietnia 2014 r., C 26-13; z 26 marca 2019 r., C-70/17 i C-179/17, oraz wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18).

Przechodząc do oceny skutków wyeliminowania z umowy klauzul abuzywnych i niemożności ich zastąpienia w sposób wskazany wyżej, należy podnieść, że w ustalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że jeżeli bez niedozwolonych postanowień umownych umowa nie może obowiązywać i nie zaszły przesłanki umożliwiające zastosowanie regulacji zastępczej, a konsument - tak jak ma to miejsce w okolicznościach sprawy - postanowień abuzywnych nie potwierdził, nie udzielając następnie świadomej i wolnej zgody na te klauzule i tym samym odmawiając przywrócenia im skuteczności z mocą wsteczną, (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, Nr 9, poz. 56; uchwała Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, Nr 6, poz. 40; wyroki TSUE z 3 października 2019 r., C-260/18 i z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20 oraz wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD, 2021, Nr 2, poz. 20; z 16 września 2021 r., I CSKP 166/21 i z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22), umowa jest trwale bezskuteczna (nieważna), a podstawą tej nieważności jest art. 58 k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 16 września 2021 r., I CSKP 166/21; z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22; z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23; z 9 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22 oraz z 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22).

W tym stanie rzeczy należy uznać, że skarga kasacyjna pozwanego nie zawierała uzasadnionych podstaw, co prowadziło do jej oddalenia (art. 398¹⁴ k.p.c.).

Agnieszka Piotrowska Dariusz Dończyk Dariusz Zawistowski

[P.P]

[SOP]